Kruimkens
van ‘s Heeren tafel
2018

ROYAL
JONGBLOED

Foto omslag: Teun Veldman
Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje, Genemuiden

De Schriftgedeelten zijn ontleend aan de vertaling 1951 van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG).
Bij sommige dagoverdenkingen staat een gezang uit het Liedboek voor de kerken uit 1973.

NUR 707
c-NUR 020
ISBN 97890-8520-293-6

© 2017 Royal Jongbloed – Heerenveen
www.royaljongbloed.nl

Voorheen uitgegeven door: Gebr. Van Noortwijk – Schiedam

Maanstanden

Elke dag staan de tijden vermeld waarop de zon en maan opkomen en ondergaan. Daarnaast staat bij de betreffende dag de maanstand aangegeven:

● = nieuwe maan
☽ = eerste kwartier
☾ = laatste kwartier
○ = volle maan

2018	365
Zon op	08.47
onder	16.36
Maan op	16.17
onder	07.39

maandag 1 januari

Nieuwjaarsdag

In den beginne … Johannes 1:1

Van harte wens ik u in 2018 heil en zegen!
Op nieuwjaarsdag maken we een nieuwe start. Maar waarmee beginnen we? Met God! Daarom zingen we vandaag in de kerk:

> God heeft het eerste woord.
> Hij heeft in den beginne
> het licht doen overwinnen,
> Hij spreekt nog altijd voort.

God nam in het begin, bij de schepping, het woord. God nam in het begin, bij de herschepping, het woord. God neemt vandaag, op nieuwjaar, het woord. Wat is ons antwoord op Gods eerste woord? Wat zal ons het nieuwe jaar brengen? Waarop leggen we ons toe? Wat willen ouders voor hun kinderen (Gez. 333:3)?

> Geef dat wij niets zozeer begeren,
> als dat ons kind U kennen zal.

Daarvan maken we werk in 2018. Voor onze (klein) kinderen en voor allen die de Here op onze weg brengt.

Johannes 1:1-13; Genesis 1:1-5
Gezang 1

De Hel

Je zult op de vraag 'waar woont u?' maar moeten antwoorden met: 'In De Hel'. In zuidwest-Friesland bestaat overigens ook een buurtschap dat onder eenzelfde naam gebogen gaat. In vroegere perioden wel 'De grote Hel', of 'De rode Hel' genoemd. Dat laatste zou te maken kunnen hebben met de politieke voorkeur van de veelal arme bewoners, schat ik voorzichtig in. Taalkundigen vermoeden dat de Friese 'Hel' is afgeleid van het woord 'hellen'. Dat zou dan duiden op een plaats waar turven gedroogd worden, een proces dat wel 'hellen' genoemd werd.
Terwijl ik over deze eigenaardige plaatsnamen schrijf, schiet mij nog een bijzonderheid te binnen. De grootouders van mijn vrouw dreven ooit een kleine agrarische onderneming in Oosterbeek. Hun idyllische hofstede lag aan de voet van de Hemelse Berg. Wonen bij of op de Hemelse Berg klinkt nog altijd lieflijker dan wonen in De Hel.
Het woordje 'hel' in veel plaatsnamen refereert volgens taalkundigen aan laaggelegen, drassig gebied. Zoals bijvoorbeeld in de plaatsnaam Helmond. Het 'Hellegat', een deel van het Haringvliet, zal zijn naam danken aan de verraderlijke getijdenstromingen die menig schip fataal werden. 'Hel' heeft ook in deze en andere verbanden geen gunstige klank.

J. Belder

2018 364 ○
Zon op 08.47
onder 16.38
Maan op 17.22
onder 08.44

… in uw belang … Johannes 11:50

Mijn wijkpredikant koos voor mij indertijd als belijdenistekst: 'Ieder lette niet slechts op zijn eigen belang, maar ook op dat van anderen.'
Kajafas wijst het volk op zijn eigen belang. Het is slimmer een pion te offeren om zodoende de schaakwedstrijd te winnen waarmee ze al zo'n tijd bezig zijn. Als Jezus niet gedood zou worden, zouden de gevolgen voor de tempel en het volk niet te overzien zijn.
Wat een waarheid spreekt Kajafas zonder het te beseffen. Het was inderdaad in het belang van het volk dat Jezus stierf. Hij zocht niet zijn eigen belang maar dat van zijn volk. Hij stierf om ons mensen en om ons behoud.
Jezus stelde en stelt belang in mij! In grote dankbaarheid daarvoor wil ik mijn Heiland navolgen. Mijn belijdenistekst boven mijn bureau herinnert mij er dagelijks aan. Ook vandaag!

Johannes 11:45-53; Filippenzen 2:1-11
Gezang 312

De dood

Ook de dood en de vraag óf er een bestaan na de dood is, brengen allerlei culturen op één punt samen. Hoe verschillend ook, er is een universele verwachting. Sterven betekent niet ophouden te bestaan, maar van plaats wisselen in het grote universum. Verhuizen zogezegd. Anders gezegd: de dood markeert een grens. De op zichzelf weinigzeggende term 'hiernamaals' maakt wel duidelijk dat ons bestaan hier op aarde op een dag afloopt. Over de inhoud van wat daarna komt, zegt het woord verder niets. Het is niet meer dan een poging aan te geven dat sterven niet betekent dat daarmee alles voorbij is. De grafgiften die men in uiteenlopende culturen aan de gestorvenen meegaf en meegeeft, zijn daar de stille getuigen van.
Alomtegenwoordig is de verwachting van een leven na de dood in vrede en met voldoende bestaansmiddelen. Het hiernamaals is in ieder geval beter dan het hiernumaals, maar misschien niet voor iedereen. Zo werd de toegang tot het 'zalige' hiernamaals in de beleving van de oude Egyptenaren bewaakt door de god Anubis – heerser over de onderwereld – die de zielen van de gestorvenen weegt. Geen dode ontkomt aan het dodengericht van de god Osiris. Een deugdzame levenswandel is voorwaarde voor het voortbestaan in het hiernamaals.

J. Belder

2018	363
Zon op	08.47
onder	16.39
Maan op	18.37
onder	09.38

woensdag 3 januari

Zou Hij wel op het feest komen? Johannes 11:56

Met het oog op Pasen worden eieren beschilderd. Het ei is een symbool van het leven.
In de aanloop naar het Joodse Pesachfeest klinkt de vraag: zal Jezus komen? Zal Hij aanwezig zijn op het feest? Pesach is het ultieme bevrijdingsfeest. Israël viert de uittocht uit het diensthuis van Egypte. Gods volk gedenkt de voorbijgang van de dood.
Nu lopen er genoeg mensen rond die anti-Jezus zijn. Maar Jezus komt wel. Hij zal zelfs deze keer op Pesach centraal staan. Hij zal Pesach een verdieping geven. Door Hem zal de dood definitief worden uitgeschakeld. Hij zal leidinggeven aan de definitieve bevrijding uit het diensthuis van de dood.
Alleen als Jezus aanwezig is, stelt het paasfeest iets voor. Zonder Jezus is paasfeest minder dan een half ei. Niet meer dan een lege dop!

Johannes 11:54-57; Exodus 12:1-17
Gezang 346

De hooiwagen (1)

Bosch geldt als een van de grootste pioniers op het terrein van de zogenaamde genreschilderkunst, die rond 1500 begint. Kunstenaar en opdrachtgever ontwikkelen belangstelling voor alledaagse taferelen, naast religieuze onderwerpen. Een doorbraak na eeuwen van bijna uitsluitend religieuze voorstellingen. Dr. H.A. Hofman spreekt van een begin van secularisatie en emancipatie. 'Voor de Middeleeuwer behoorde kunst in de eerste plaats een godsdienstige strekking te hebben. Kunst omwille van de kunst streefde hij niet na. (…) Kunst was devotie, aanbidding en eredienst.'
Wie De Hooiwagen zorgvuldig bekijkt, raakt onder de indruk van het verhaal dat de schilder erin heeft verwerkt. De boerenwagen, volgestouwd met gedroogd hooi, lijkt de gewoonste zaak van de wereld, maar heeft een verrassende didactische of moraliserende boodschap. Christus is beslist niet de grote afwezige. Hij kijkt vanuit de hemel toe hoe boeren, burgers en buitenlui zich verdringen om de hooiwagen, waar ieder 'een graantje van probeert mee te pikken'. De geestelijke stand houdt zich evenmin afzijdig. Ook zij probeert haar zakken te vullen. Bosch hekelt 's mensen hebzucht.

J. Belder

2018	362
Zon op	08.47
onder	16.40
Maan op	19.56
onder	10.21

donderdag 4 januari

… het bewaren voor de dag mijner begrafenis …
Johannes 12:7

Het is bepaald geen feestelijke reünie in Betanië. Zeker, Lazarus, uit de dood opgewekt, is er weer bij.
Jezus is niet gekomen om feest te vieren. Hij zal voor zijn dood nog maar één keer Pesach vieren met zijn leerlingen. Het gezelschap in Betanië wil het niet waar hebben dat het de laatste keer zal zijn dat ze er allen bij zijn. Ze verdringen deze werkelijkheid.
Op Maria na! Zij die als een echte leerlinge aan Jezus' voeten zit, aanvaardt deze werkelijkheid. Omdat ze gelooft dat Jezus het graf zal ingaan, zalft ze Hem met het kostbaarste wat er is. Ze gelóóft ook: Lazarus is het levende teken dat het graf niet het eindpunt van het mensenleven is maar uitgangspunt voor het nieuwe leven. Ze gelóóft: in die grote toekomst is er de enige, echte, definitieve, voltallige reünie.

Johannes 12:1-8; Deuteronomium 15:7-11
Gezang 178:3, 7 en 10

De Hooiwagen (slot)

Er wordt op en rond de wagen geminnekoosd, gedronken en gegraaid. Vooral wordt er getrokken en geduwd aan de hooiwagen, symbool van het aardse. Het dagelijks leven staat ingeklemd tussen zondeval en hel, uitgebeeld op de beide zijpanelen. Bosch maakte het alledaagse leven niet mooier dan het is. Zeker niet vromer. Het kwaad doortrekt alle rangen en standen van de samenleving. Ieder lijkt verstrikt in de waan van de dag. Ondertussen lijkt aan ieder te ontgaan de fatale afloop die dreigend naderbij komt. Een groep duivels trekt de wereldse wagen rechtstreeks naar de hel. Met grote precisie benadrukt Bosch de dwaasheid van de mens. Hij ziet hem meer vanbinnen dan vanbuiten.
De Hooiwagen wil ons inscherpen dat 'alle vlees is als gras', naar het woord uit Jesaja 40:6-8. De les is deze: 'De verdwaasde mens weet geen onderscheid te maken tussen het vergankelijke bezit en zijn eeuwigdurend heil in het hiernamaals.'

J. Belder

2018	361
Zon op	08.47
onder	16.41
Maan op	21.15
onder	10.55

… om ook Lazarus te doden … Johannes 12:10

Jezus roept weerstand op.
Over God, het goddelijke en spiritualiteit valt wel te praten. Over Jezus niet. Die irriteert. Die is het grote struikelblok en moet uitgeschakeld worden.
In Jezus' gevolg zitten zijn leerlingen. Ook zij krijgen rake klappen. Ze delen in de anti-stemming. Dat is niet verwonderlijk, want juist in zijn volgelingen wordt de betekenis van Jezus openbaar. Daarom moet Lazarus het ontgelden, het levende teken van de opwekking uit de dood door de kracht van het vleesgeworden Woord Jezus Christus.
Ook vandaag worden leerlingen van Jezus, christenen, verdrukt en vervolgd.
Ik bid voor ze dat ze de waarheid van de belofte van Jezus zullen ervaren: 'Zalig zijt gij, wanneer men u smaadt en vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt om Mijnentwil. Verblijdt u en verheugt u, want uw loon is groot in de hemelen …'

Johannes 12:9-11; Matteüs 5:3-12
Gezang 303:1, 3 en 5

Kerstbriefje (1)

Lieve ezel, over drie dagen is het Kerst en ik wilde je voor die tijd nog schrijven. Bedankt dat je gedaan hebt wat je moest doen. Als je mijn brief leest, wil je me dan terugschrijven? En vertel je me dan hoe het was in het jaar nul onzes Heeren? Heb je het Kind met je eigen melancholieke ogen geboren zien worden? Lag het in jouw voerbak en moest jij die nacht van de grond eten? Ik denk dat je mij wel kunt horen, daar in je hemelsgroene weide waar je samen met Bileams ezel staat. Jullie hebben het vast over engelen en profeten en over dragen en praten. Misschien is de slang (een onvergetelijke rol, zeg dat maar tegen hem!) er ook wel bij en de heilige Franciscus en de dankbare Bileam en de Vader en de moeder en het Kind. Ik hoop dat ze je verwelkomd hebben met de woorden: 'Wel, gij goede en getrouwe dienstknecht! Over weinig zijt gij getrouw geweest.'

2018	360
Zon op	08.46
onder	16.42
Maan op	22.32
onder	11.23

zaterdag 6 januari

… de gehele wereld loopt Hem na. Johannes 12:19

In oosters-orthodoxe kerken hangen iconen. In de koepel is meestal een voorstelling te zien van Christos Pantokrator, de Heerser over alles. Aan Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde.
De Koning is gekomen met Kerst. Herders en wijzen hebben de Koning aanbeden. Ze zijn vertegenwoordigers van Joden en heidenen. Kortom: heel de wereld buigt voor Hem.
De Koning komt tot zijn stad, Jeruzalem, de plaats die de Here verkoren heeft. Joden uit alle volken en proselieten lopen achter Hem aan. Achter wie? Achter Hem die wonderen deed. Wel moet ik beseffen: Hij regeert niet vanaf het hoge paard maar vanaf de nederige ezel, niet vanaf de troon maar vanaf het kruis!
Wil de wereld, wil ik deze Jezus volgen? Ik bid: 'Heer, om uw zachtmoedigheid, vorst die op een ezel rijdt en om Sions onwil schreit, Kyrie eleison.'

Johannes 12:12-19; Zacharia 9:9-10
Gezang 178:1, 2 en 8

Kerstbriefje (slot)

Ik weet niet waarom ik van je houd – of het om je stoffige geur is, je treurige oogopslag of je imago van domme eigenzinnigheid – maar het is nu eenmaal zo. Als ik me niet zo schaamde voor mezelf, zou ik waarschijnlijk een kleine buiging voor je maken en zeggen: 'Gezegend ben je onder de dieren en gezegend is het Kind dat je droeg.' Dat dragen – kun je ons dat ook leren, broeder ezel? En als je het heilige Kind spreekt, wil je Hem dan vragen of Hij meer ezels naar de aarde stuurt? Het is te zwaar voor ons alleen en we lopen hier op onze laatste dagen. Lieve ezel, ik zou zeggen: Wees gegroet en geniet van je welverdiende hooi, stro, gras of wat je ook maar eet met Kerst. En schrijf me terug als dat lukt.

Liesbeth Goedbloed

2018	359
Zon op	08.46
onder	16.44
Maan op	23.47
onder	11.48

Maar hiertoe ben Ik in deze ure gekomen.
Johannes 12:27

Misschien is het u weleens opgevallen dat in de Apostolische Geloofsbelijdenis direct na de woorden 'geboren uit de maagd Maria' volgt: 'die geleden heeft'. Niets wordt er gezegd over de toespraken die Jezus gehouden en de wonderen die Hij verricht heeft. Eigenaardig. Na de belijdenis van de geboorte gaat het Apostolicum direct over naar zijn lijden. Daarop valt alle nadruk.
Dat is ook in de evangeliën het geval. 10 van de 21 hoofdstukken van het Johannesevangelie gaan over één week van Jezus' leven. Daarop is alles geconcentreerd. Jezus is gekomen, niet om te preken, om wonderen te doen, maar om te sterven. Wij prijzen Hem dan ook niet als Redenaar of Wonderdokter maar als Redder.
Als de Redder niet gestorven was, waren wij reddeloos verloren. Zijn weg was geen gemakkelijke gang, wel een heilzame gang. Halleluja.

Johannes 12:20-36; 1 Korintiërs 1:18-2:5
Gezang 177:1 en 7